

Sygn. akt V KK 183/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 października 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Grzegorzcyk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Jacek Sobczak

SSA del. do SN Dariusz Kala

Protokolant Barbara Kobrańska

przy udziale prokuratora Prokuratury Generalnej Zbigniewa Siejbika,
w sprawie **K. W.**

w przedmiocie wyroku łącznego

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 22 października 2015 r.,

kasacji, wniesionej przez obrońcę skazanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Z.

z dnia 5 lutego 2015 r., zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w Ś.

z dnia 24 października 2014 r.,

I. uchyla zaskarżony wyrok w części utrzymującej w mocy wyrok Sądu Rejonowego w pkt 7 części dyspozytywnej, tj. zaliczenia na poczet kary łącznej orzeczonej w pkt 2 okresów odbytej już kary pozbawienia wolności wymierzonej wyrokami objętymi tym ostatnim punktem oraz wyrok Sądu *meriti* odnośnie tego rozstrzygnięcia i przekazuje sprawę w tym zakresie Sądowi Rejonowemu w Ś. do ponownego rozpoznania,

II. zasądza na rzecz adw. M. P. (KA w Z.), jako obrońcy z urzędu skazanego, kwotę 442,80 (słownie czterysta czterdzieści dwa 80/100) zł w tym już VAT, tytułem wynagrodzenia za sporządzenie i wniesienie kasacji.

UZASADNIENIE

W sprawie niniejszej Sąd Rejonowy w Ś., procedując na wniosek skazanego, wydał w dniu 24 października 2014 r. wyrok łączny, mocą którego połączył orzeczone wobec niego kary pozbawienia wolności i grzywny wynikające ze skazania różnymi wyrokami, tworząc w wyroku łącznym, w zakresie istotnym dla tej sprawy, kary pozbawienia wolności trzy ich ciągi, a to:

1. trzech wyroków Sądu Rejonowego w Ś., w sprawie II K 20/11, VI K 1025/10 i II K 1085/09, łącząc orzeczone tymi wyrokami kary 8 miesięcy pozbawienia wolności, 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz 6 miesięcy pozbawienia wolności, z wymierzeniem kary łącznej 2 lat i 4 miesięcy pozbawienia wolności, zaliczając na jej poczet odpowiednie okresy wykonanych już kar pozbawienia wolności z łączonych wyroków oraz
2. wyroku Sądu Rejonowego w M. w sprawie II K 136/06 i Sądu Rejonowego w Ś. w sprawie II K 149/09, którymi orzeczono kary odpowiednio 9 miesięcy pozbawienia wolności i 6 miesięcy pozbawienia wolności, z wymierzeniem, jako kary łącznej, jednego roku pozbawienia wolności, z zaliczeniem na jej poczet 2 miesięcy takiej kary z wyroku o sygn. II K 136/06, jako rzeczywiście odbytej oraz w całości odbytej kary 6 miesięcy pozbawienia wolności z drugiego z tych wyroków, a nadto
3. dwa wyroki, a to: Sądu Rejonowego w Ś., w sprawie o VI K 552/11 i Sądu Rejonowego w Ś. w sprawie II K 417/12, którymi orzeczono odpowiednio kary 1 roku pozbawienia wolności oraz 4 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby 3 lat, orzekając jako karę łączną karę 1 roku i 2 miesięcy pozbawienia wolności, z zaliczeniem także na jej poczet

odpowiednich okresów kar wykonanych, a orzeczonych tymi wyrokami.

Od wyroku tego apelował zarówno obrońca oskarżonego, podnosząc niewspółmierność kary objętej pkt 3 tego wyroku, jak i sam oskarżony, który, co istotne dla tego postępowania, podnosił także, poza innymi zarzutami, obrazę art. 4 § 1 k.k. w zw. z art. 82 § 1 k.k., przez niezaliczenie na poczet kary łącznej orzeczonej w pkt 2 tego wyroku całości, uznanej za odbytą, kary 9 miesięcy pozbawienia wolności, zamiast zaliczenie jedynie 2 miesięcy tej kary, jako rzeczywiście wykonanej. Po rozpoznaniu tych apelacji, Sąd Okręgowy w Z., wyrokiem z dnia 5 lutego 2015 r., zmienił zaskarżony wyrok, ale tylko w jego punkcie 3., obniżając orzeczoną tam karę łączną do 1 roku pozbawienia wolności. W uzasadnieniu tego orzeczenia w związku z zarzutem skazanego obraży przez Sąd *meriti* art. 4 k.k., przy rozstrzyganiu o łączeniu kar w pkt 2 wyroku, Sąd odwoławczy stwierdził, że jedynie w świetle art. 82 § 1 k.k. z uwagi na to, iż w sprawie II K 136/06, po odbyciu 2 miesięcy kary pozbawienia wolności, skazany został warunkowo przedterminowo zwolniony z reszty jej odbycia i zwolnienia tego nigdy skutecznie nie odwołano, należałoby uznać tę karę za odbytą w całości, jednakże z uwagi na wprowadzenie z dniem 1 stycznia 2012 r. paragrafu 2 art. 82 k.k., nakazującego w razie warunkowego przedterminowego zwolnienia zaliczanie na poczet kary łącznej jedynie faktycznego okresu jej odbywania, rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego w tym zakresie jest prawidłowe.

W kasacji wywiedzionej od wyroku Sądu odwoławczego przez nowego obrońcę z urzędu, zaskarżono wyłącznie utrzymanie przez ten Sąd w mocy wyroku Sądu *meriti* w pkt 7, tj. w części rozstrzygającej zaliczenie na poczet orzeczonej kary łącznej jedynie okresu rzeczywistego pozbawienia wolności, podnosząc w związku z tym zarzut rażącego naruszenia art. 4 § 1 k.k. w zw. z art. 82 § 1 k.k. przez jego niezastosowanie przy łączeniu wyroków Sądu Rejonowego w Ś. i Sądu Rejonowego w M. Nadto zaś w uzasadnieniu tej skargi podniesiono obrazę art. 433 § 2 w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. przez brak należytego odniesienia się Sądu odwoławczego do zarzutu obraży wskazanych wyżej przepisów k.k. W odpowiedzi na tę kasację prokurator Prokuratury Okręgowej wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej. W odpowiedzi na tę odpowiedź, autorka kasacji wskazała

na judykaty zarówno Sądu Najwyższego, jak i sądów powszechnych, podnoszące konieczność uwzględniania także po zmianie art. 82 k.k. zasady wyrażonej w art. 4 § 1 k.k., a na jego obrazę wskazał też sam skazany, który również odniósł się na piśmie do wniosków prokuratora. Na rozprawie kasacyjnej prokurator Prokuratury Generalnej wniósł o uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w zaskarżonej części z uwagi na orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 12 maja 2015 r. (SK 62/13).

Rozpoznając tę kasację, Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja ta jest rzeczywiście zasadna. W orzecznictwie Sądu Najwyższego nie budziło i nie budzi wątpliwości, że dokonana ustawą z dnia 16 września 2011 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy oraz niektórych innych ustaw - która objęła też kodeks karny - (Dz. U. Nr 240, poz. 1431), zmiana polegająca na przyjęciu w nowym § 2 art. 82 k.k. nieznanego dotąd rozwiązania przewidującego, że w razie obejmowania wyrokiem łącznym kary, z której odbywania skazany został warunkowo przedterminowo zwolniony, na poczet orzekanej kary łącznej, zalicza się jedynie okres faktycznego odbywania tej kary, nie wyłącza obowiązku stosowania się przez sądy do wymogu płynącego z art. 4 § 1 k.k. (tak już np. w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 19 lutego 2013 r., II KK 13/13, LEX nr 1277699, czy postanowieniu z dnia 24 kwietnia 2014 r., V KK 49/14, LEX nr 1466588). Podobnie kwestię tę traktuje orzecznictwo sądów powszechnych (zob. np. wyroki Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 10 kwietnia 2014 r., II AKa 81/14, LEX nr 1504357, czy z dnia 5 kwietnia 2012 r., II AKa 68/12, LEX nr 1232569). Nie budzi zatem wątpliwości, że Sąd odwoławczy zbyt ogólnikowo potraktował zarzut apelacji własnej skazanego w kwestii stosowania art. 4 § 1 k.k. przy łączeniu kary pozbawienia wolności faktycznie wykonanej oraz kary pozbawienia wolności uznawanej za wykonaną, jeżeli w okresie warunkowego zwolnienia i dalszych 6 miesięcy po upływie okresu próby nie odwołano skutecznie warunkowego przedterminowego zwolnienia. Sąd ten bowiem zupełnie pominął wskazane wyżej judykaty, które pojawiły się jeszcze przed rozpoznawaniem przez niego apelacji wniesionej w sprawie niniejszej i w ogóle nie wziął pod uwagę wskazanej tam argumentacji.

W tym miejscu należy jednak zauważyć, że – jak ustalił Sąd Najwyższy (*vide* akta SN) - już po wydaniu wyroku Sądu odwoławczego, Sąd Rejonowy w Ś. (II K

452/14), orzekając w dniu 6 lutego 2015 r. w trybie art. 13 k.k.w., uznał, że zaliczenie na poczet kary łącznej z wyroku Sądu Rejonowego w M. w sprawie II K 136/06 jedynie okresu rzeczywistego wykonywania kary, mimo że nie odwołano warunkowego przedterminowego zwolnienia jest prawidłowe, ponieważ w kwestii łączenia kar orzekano już pod rządem nowego art. 82 § 2 k.k., a stanowisko to zostało zaakceptowane także przez Sąd Okręgowy, który postanowieniem z dnia 12 lutego 2015 r. (III Kzw 117/15), po rozpoznaniu zażalenia na powyższe rozstrzygnięcie, utrzymał je w mocy. Natomiast postanowieniem Sądu Rejonowego w Ś. z dnia 23 czerwca 2015 r. (II K 452/14) doszło jednak do zmiany stanowiska Sądów w omawianej tu kwestii, gdyż w trybie art. 24 § 1 k.k.w. zaliczono jednak skazanemu na poczet kary łącznej orzeczonej w pkt 2 wyroku łącznego okres 9 miesięcy pozbawienia wolności wymierzonej wyrokiem Sądu Rejonowego w M. w sprawie II K 136/06, jako odbytej przez niego. Nastąpiło to z uwagi na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 12 maja 2015 r. (sygn. SK 62/13, Dz.U. z 2015 r., poz. 703), mocą którego uznano za niezgodny z Konstytucją RP przepis art. 10 ust. 1 wspomnianej wcześniej ustawy z dnia 16 września 2011 r., zmieniającej m.in. także kodeks karny, który to przepis zakładał, że wszystkie rozwiązania przyjęte przez tę nowelę stosuje się również przy wykonywaniu orzeczeń, które stały się wykonalne przed jej wejściem w życie.

Jednocześnie jak wynika z pisma Przewodniczącego Wydziału Karnego Sądu Rejonowego w Ś. z dnia 20 października 2015 r. (k. 64 akt SN), okres odbytej przez skazanego w tej sprawie kary pozbawienia wolności, orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego w sprawie II K 149/09, ujętym w pkt 2 wyroku łącznego, który jest przedmiotem tej kasacji, został mu zaliczony na poczet kary 2 lat i 4 miesięcy pozbawienia wolności, wymierzonej w pkt 1 tegoż wyroku łącznego i że w związku z tym na poczet kary 1 roku pozbawienia wolności orzeczonej w pkt 2 tego orzeczenia zaliczono skazanemu tylko 9 miesięcy pozbawienia wolności, stosownie do postanowienia Sądu Rejonowego z dnia 23 czerwca 2015 r. W tym miejscu należy zwrócić uwagę na to, że jak wskazano w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 28 maja 2015 r., IV KK 39/15, OSNKW 2015, z. 10, poz. 86, pod pojęciem „zmiany wyroku” objętego wyrokiem łącznym, o jakiej mowa w art. 575 § 2 k.p.k., powodującej, że wyrok łączny traci moc, a sąd w miarę potrzeby wydaje nowy

wyrok, rozumieć należy nie tylko zmianę wywołaną darowaniem, złagodzeniem kary w trybie ułaskawienia, amnestii, przedawnienia wykonania, czy zarządzenia wykonania kary, której wykonanie warunkowo zawieszono, lecz również zmianę w trybie przepisów k.k.w. *In concreto* chodziło tu o zmianę spowodowaną zawieszeniem wykonania jednej z kar pozbawienia wolności objętych wyrokiem łącznym.

Wydawać by się zatem mogło, że dokonana w postępowaniu wykonawczym zmiana spowodowała, iż wysuwany w kasacji zarzut przestał być aktualny, jako że w wyniku zmian, jakie nastąpiły w postępowaniu wykonawczym doszło do realizacji wymogu z art. 4 § 1 k.k. i skarżący uzyskał już to, czego się domagał, czyli uznania w ramach ciągu objętego pkt 2 wyroku łącznego, że na jego poczet zalicza się mu jako odbyty cały okres kary orzeczonej wyrokiem w sprawie II K 136/06. Rzecz jednak w tym, że z przywołanego wcześniej postanowienia Sądu Najwyższego wynika, że chodzi tu o zmiany będące wynikiem decyzji procesowych, podejmowanych przez organy sądowe w toku postępowania wykonawczego, które dokonują zmian w treści wyroku objętego określonym wyrokiem łącznym. Natomiast w sprawie niniejszej doszło wprawdzie do zaliczenia okresu kary wynikającego z drugiego z orzeczeń łączonych w pkt 2 wyroku łącznego na poczet kary wymierzonej w pkt 1 tegoż wyroku, ale jak wynika ze wspomnianego już pisma Przewodniczącego Wydziału Karnego Sądu Rejonowego w Ś., nastąpiło to jedynie w ramach obliczania kary dla celów jej wykonywania przez organy powołane do wykonywania orzeczeń, a więc nie przez sąd.

Tym samym jednak nie można mówić, aby doszło do zmiany któregośkolwiek z wyroków objętych pkt 2 wyroku łącznego w rozumieniu wspomnianego wcześniej art. 575 § 2 k.p.k. W konsekwencji, w tym punkcie wyroku łącznego, w którym orzeczono karę łączną 1 roku pozbawienia wolności, jako kara połączona formalnie figuruje kara 6 miesięcy pozbawienia wolności z wyroku Sądu w Ś. w sprawie II K 149/09 tyle, że tym razem połączona - w wyniku wspomnianego wcześniej postanowienia tego Sądu z dnia 23 czerwca 2015 r. – z karą 9 miesięcy pozbawienia wolności z wyroku Sądu Rejonowego w M.u w sprawie II K 136/06, tyle tylko, że pierwsza z nich została włączona i zaliczona dla celów wykonania kary łącznej wymierzonej w pkt 1 tego wyroku.

Takie postąpienie nie zmienia wadliwości orzeczenia zawartego w pkt 7. wyroku Sądu *meriti*, utrzymanego w mocy przez Sąd odwoławczy, a będącego następstwem wadliwej interpretacji prawa materialnego zarzuconego w kasacji. Dlatego też rozstrzygnięcie zawarte w przywołanym pkt 7. ostać się nie może. Stąd też Sąd Najwyższy uchylił wyrok Sądu odwoławczego i utrzymany nim w mocy wyrok Sądu pierwszej instancji odnośnie do wskazanego w kasacji pkt 7 części dyspozytywnej i w tym zakresie przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu w Ś. do ponownego rozpoznania. W związku z powyższym – stosownie do art. 618 § 1 pkt 11 k.p.k. w zw. z § 14 ust. 3 pkt 1 i ust. 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie (...) z 2002 r. (t.j. Dz.U. z 2013, poz. 461) – zasądził na rzecz obrońcy z urzędu stosowne wynagrodzenie za sporządzenie i wniesienie tej kasacji.

Przy ponownym rozpoznawaniu przekazanej kwestii Sąd Rejonowy winien rozważyć możliwość prawidłowego zaliczenia kar z obu wyroków łączonych w pkt 2 wyroku łącznego, które to rozstrzygnięcie – jako niezaskarżone - nie podlegało zgodnie z art. 536 k.p.k. uchyleniu. Gdyby zaś nie dopatrył się on takiej możliwości, powinien uznać, że nie zachodzą warunki do wydania wyroku łącznego, który łączyłby jedynie kary orzeczone owymi dwoma wyrokami, a w konsekwencji, rozważyć czy nie zachodzi potrzeba wydania jednak nowego wyroku łącznego, którym połączono by te wyroki, tyle że w innych konfiguracjach.

Z tych wszystkich względów orzeczono jak w wyroku.